

Asia: VN/34874/2025

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi kuntalain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Näkemyksenne kuntien varautumisen yleistä ohjausta ja seurantaa koskevasta muutosehdotuksesta (10 §)

-

Näkemyksenne vaikuttamistoimielinten aloiteoikeutta ja vanhusneuvoston nimeämistä koskevista muutosehdotuksista (26-28 §)

Sodankylän nuorisovaltuusto kiittää mahdollisuudesta lausua hallituksen esityksestä kuntalain muuttamiseksi.

Sodankylän nuorisovaltuusto pitää nuorisovaltuustoja koskevan lainsäädännön päivittämistä tarpeellisenä. Edellisestä nuorisovaltuustoja koskevasta lakimuutoksesta on yli kymmenen vuotta ja useat osat siitä ovat erittäin tulkinvaraisia.

Sodankylän nuorisovaltuusto ei koe lakimuutosta sen tarkoituksenmukaisena. Lisäys itse lakitekstissä ei edistä nuorisovaltuustojen aloiteoikeutta, sillä nuorisovaltuustoilla on jo tällä hetkellä oikeus kuntalaisaloitteeseen.

Oikeus kuntalaisaloitteiden tekoon on nuorisovaltuustoilla yleisesti tiedossa, mutta nuorisovaltuustot ovat siitä huolimatta vaatineet itselleen suoraa aloiteoikeutta. Vuoden 2022 nuorisovaltuustoselvityksen mukaan noin 60 prosenttia vastaajista käytti suoraa aloiteoikeutta ja 29 prosenttia teki aloitteita kunnanvaltuutetun kautta. Vain 7 prosenttia vastaajista hyödynsi kuntalaisaloitetta. Tämä osoittaa selvästi, että nuorisovaltuustot kokevat kunnanvaltuustoon tehtävät aloitteet huomattavasti kuntalaisaloitetta vahvemmaksi vaikuttamiskeinoksi. Useissa kunnissa nuorisovaltuustoilla siis on jo suora aloiteoikeus kunnanvaltuustoihin.

Muutos lakiin lisää mahdollisesti kuntien vastustusta suoran aloiteoikeuden myöntämisestä nuorisovaltuustoille. Lisäksi on olemassa riski, että esitettyä lakikirjausta tulitaisiin kunnissa käyttää nuorisovaltuustojen suoran aloiteoikeuden myöntämistä vastaan, ja jopa jo myönnettyjen suorien aloiteoikeuksien poistamisen perusteen. Tällainen kehitys olisi vastoin esitysluonnoksen tavoitteita, sillä se heikentäisi nuorisovaltuustojen asemaa verrattuna nykytilanteeseen.

Vaikka valmistelutekstissä on mainittu suoran aloiteoikeuden mahdollisuus, lisäys itse lakitekstissä kuulostaa siltä kuin kuntalaisaloite olisi ainoa tapa tehdä aloitteita.

Sodankylässä nuorisovaltuustolla on suora aloiteoikeus kunnanhallitukselle. Tämä menettelytapa on koettu hyvänä, sillä aloitteet valmistellaan kunnanhallituksessa kunnanvaltuuston hyväksyttäväksi. Tämä on koettu parempana ratkaisuna kuin perinteinen kuntalaisaloite. Tämäkin ratkaisumalli on koettu hieman haasteelliseksi, sillä aloitteiden läpi meneminen kunnanvaltuustolle asti on kunnanhallituksen nuoriso-myönteisyydestä kiinni.

Nuorisovaltuustoille ideaali tilanne olisi aidosti suora aloiteoikeus kunnanvaltuustoille.

Ehdotamme, että lakiin lisätään kohta suoran aloiteoikeuden myöntämisestä nuorisovaltuustoille. Esimerkkinä lisäykseen voisi toimia ”nuorisovaltuustojen vaikuttamismahdollisuudet kunnissa taataan suoralla aloiteoikeudella kunnanvaltuustoihin”.

Näkemyksenne konserniohjetta koskevasta muutosehdotuksesta (47 §)

-

Näkemyksenne kirjanpitoa ja toimintakertomusta koskevista muutosehdotuksista (112 ja 115 §)

-

Näkemyksenne esitysluonnoksen vaikutusarvioinneista

-

Muut huomionne esitysluonnoksesta

-

Kivilompolo Eini
Sodankylän kunta - Sodankylän nuorisovaltuusto

